HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ומאי לא ניתן להישבון דאינו בתורת הישבון אי הכי אימא סיפא [א]בא חבירו ונטלה ממנו נהרג עליה בשלמא רישא משום דצעריה לישראל אלא סיפא מאי עביד אלא ש״מ משיכה בעובד כוכבים קונה ש״מ ההוא גברא דא״ל לחבריה אי מזבינא לה להא ארעא לך מזבינא לה אזל זבנה לאיניש אחרינא אמר רב יוסף [ב]קנה קמא א״ל אביי והא לא פסק ומנא תימרא דכל היכא דלא פסק לא קנה דתנן א)המוכר יינו לעובד כוכבים פסק עד שלא מדד דמיו מותרין מדד עד שלא פסק דמיו אסורין מאי הוי עלה [מאי הוי עלה] כדקאמרינן דלמא חומרא דיין נסך שאני ת״ש דאמר רב אידי בר אבין עובדא הוה בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטיה מהא ב)דתנן ג)[ג]משך חמריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק לא קנה ושניהן יכולין לחזור בהן [ד]פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בהן מדד עד שלא פסק שניהן יכולין לחזור בהן ההוא גברא דאמר ליה לחבריה אי מזבינא לה להא ארעא מזבינא לך במאה זוזי אזל זבנה לאיניש אחרינא במאה ועשרין אמר רב כהנא קנה קמא מתקיף לה רב יעקב מנהר פקוד האי זוזי אנסוהו [ה]והלכתא כרב יעקב מנהר פקוד א״ל כדשיימי בתלתא [ו]ואפילו תרי מגו תלתא (א) כדאמרי בתלתא [ז]עד דאמרי בתלתא כדשיימי בארבעה [ח]עד דאמרי בארבעה וכ״ש היכא דא״ל כדאמרי בארבעה א״ל כדשיימי בתלתא ואתו תלתא ושמוה וא״ל אידך ליתו תלתא אחריני דקים להו טפי אמר רב פפא דינא הוא דמעכב מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע ממאי דהני קים להו טפי דלמא הני קים להו טפי [ט]והלכתא כרב הונא בריה דרב יהושע:

מתני׳ [י]נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עובד כוכבים וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו ד)עכבת יין אסור [כ]המערה מכלי אל כלי את שעירה ממנו מותר ואת שעירה לתוכו אסור:

גמ׳ תנן התם ה)[ל]הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה האשבורן חיבור לטומאה ולטהרה אמר רב הונא [מ]נצוק וקטפרס ומשקה טופח חיבור לענין יין נסך אמר ליה רב נחמן לרב הונא מנא לך הא אילימא מדתנן הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה הוא דלא הוי חיבור הא לענין יין נסך הוי חיבור אימא סיפא האשבורן חיבור לטומאה ולטהרה הוא דהוי חיבור הא לענין יין נסך לא הוי חיבור ו)אלא מהא ליכא למשמע מינה תנן נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עובד כוכבים וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל

אם

ז) **ולא ניתן להישבון.** ולא מחייב לאהדורה להאי ישראל דהא מחיל עליה: **אמאי נהרג.** הא לא קניא להך גזילה וכל היכא דאיתא של ישראל היא: ומשני האי דנהרג **משום לעריה דישראל**ח): **ומאי לא ניתן להישבון.** הא לא שייך ביה השבון דכיון לעובד כוכבים לא קנייה דישראל היא: **אינה בתורת השבון.** כלומר ה״נ קאמר אינה בתורת שום גזילה לעובד כוכבים דכל היכא דאיתא דמרה היא. וה״ה לשוה פרוטה והאי דנקט פחות לאשמועינן דנהרג עליה: **אלא ש״מ משיכה קונה.** הלכך קניה קמא והדר קניה האי ונהרג על שגזל. ולא ניתן להשבון דרישא דוקא פחות משוה פרוטה דישראל מחיל ולא מיחייב עובד כוכבים לאהדורה: **לך מזביננא לה.** וקנו מיניה בקנין: **והא לא פסק.** ראשון דמים ולא סמכא דעתיה אקנין דסבר אם ירצה לחזור ירבה עליו בדמים: **דמיו אסורין.** אלמא לא קניה משיכה משום דלא פסק קודם לכן הלכך קנין נמי לא מהני: ה״ג **מאי הוי עלה מאי הוי עלה כדאמרן.** קמא בלשון בעיא ובתרא בלשון תימה: **דלמא.** מהכא לא פשטינן לקנין דעלמא והכא משום חומרא דיין נסך שאני דאחמירו רבנן למימר דלא קניא משיכה בלא פיסוק אבל בעלמא קני: **משך הימנו חמריו ופועליו.** הרי שהיה מביא חמריו טעונין פירות ופועליו נושאים בכתף ומשכה חבירו ממנו והכניסן לתוך ביתו (ב) לאו משיכה שאין משיכה קונה בבני אדם ופירות כל זמן שהן עלייהו לא קנה: א] **בין פסק.** דמים אחרי כן: **עד שלא פסק**ט). כלומר כל זמן שלא פסק יכול מוכר לחזור בו דביתו לא עדיפא ממשיכה ומשיכה גופא לא קניא אלא אם כן פסק אבל מדד ופסק או פסק ומדד קניא ליה ביתו ולא בעי משיכה: **פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בו.** דאע״ג דלא מדד כיון דפסק קניא ליה רשותו במשיכה י): **מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור בו.** כל זמן שלא פסק דמדידה לא מהניא מידי ורשותו לא קניא עד דיפסוק. אלמא משיכה בלא פיסוק לא קניא: **קנה קמא.** דהא פסק וקנו מיניה: **זוזי אנסוהו.** זה שנתן לו מאה ועשרין אנסו למוכרה וכל כמה דלא יהבו ליה כולי האי לא הוה בדעתיה לזבונה ואיהו אי מזביננא ליה בשוייה קאמר ליה והא לא זבנה מדעתיה אלא בעל כורחיה: **א״ל כדשיימי בתלתא.** מזביננא לה ניהלך. כיון דנקט לישנא דשומא ונקט תלתא שהן ב״ד סתם לתורת דיינין נחת ואפילו תרי מגו תלתא שמין אותו ואם שלישי חלוק על השנים אזלינן בתר רובא: **כדאמרי בי תלתא.** לשון זה לאו בתורת דיינין נחת ולאמירת שלשתן נתכוון: **כדשיימי בארבעה.** כיון דנחת לדעות להרבות דעות יותר מכדי ב״ד ודאי לאו לתורת דיינין נחית ולא אזלינן בתר רובא עד דאמרין כולהו דאי חולקין מאי אהנו ליה דעות: **מתני׳ משפך.** טרייטו״ר מלמעלה פיו רחב ומלמטה נקב כ) קצר ומושיבין אותו על פי צלוחית של לוקחין שפיהן צר ושופכין היין מן המידה לתוכו והוא יורד לתוך הצלוחית: **אם יש בו.** בשולי המשפך: **עכבת יין.** מקום שמתעכבת שם טיפת יין: **אסור.** לפי שנשאר שם מן היין שמדד לתוך צלוחיתו של עובד כוכבים. ובגמרא [ע״ב] מפרש ההוא עכבת יין דמשפך במאי מיתסרא: **המערה מכלי אל כלי את שעירה ממנו מותר.** ובגמרא [שם] מפרש בעובד כוכבים המערה ואיצטריך לאשמועינן את שעירה לתוכו אסור משום כחו והעליון מותר דלא גזור רבנן בכחו למיסר ההוא דגוף: **גמ׳ הנצוק.** קלוח לינור הבא מלמעלה למטה בזקיפה כמרזב של גגין: **קטפרס.** מים הבאין מלמעלה למטה דרך מדרון של תל גבוה וזקוף: **ומשקה טופח.** ואין בו טופח על מנת להטפיח שאם טפח בהן בידו לא יעלה בה משקה שיוכל להטפיח דבר אחר: **אינו חיבור לא לטומאה.** אם משקין תלושין הן ונגע טמא בתחתון העליון טהור וכן לענין משקה טופח אפילו במקום חלק משקה מכאן ומכאן ומשקה טופח באמצע ונגע טמא במשקה ל) משקין שמכאן ומכאן טהורין ואע״פ שמחוברין לו: **ולא לטהרה.** גממית שאין בה ארבעים סאה ונצוק או קטפרס או משקה טופח מחבר לגממית זו מקוה שלם אינה חיבור והטובל בגממית לא עלתה לו טבילה: **האשבורן.** ביקוע ארץ מליחה שנתבקעה ונקוו שם מים חיבור לטומאה ולטהרה: **ליין נסך.** שהמערה מכלי כשר ליין נסך נאסר אף מה שבכלי העליון דרך נצוק:

הא

ומאי לא ניתן להישבון. פ״ה (ג) דלא שייך ביה השבון וכל היכא דאיתיה ברשותיה דישראל איתיה ותימה הרי ישראל נמי לא קנה הגזילה ואפ״ה איתיה בתורת השבון דכתיב והשיב הגזילה ונראה דה״פ מאחר שאין חיוב בה רק משום צערא דישראל אמאי הוצרך לומר ולא ניתן להשבון פשיטא וליכא מ״ד שתהא השבה שייכא ביה וא״ת למאי דפרש׳ לעיל דקאמר דמשיכה קונה בעובד כוכבים לכולי עלמא היכא דליכא זוזי כגון במציאה ובמתנה מאי פריך ומאי מייתי ראיה מגזל למקח וממכר וי״ל דס״ל דאי אינה קונה בעובד כוכבים במקח אף בגזל נמי לא תקנה דלא דמיא למציאה ומתנה דבהיתירא אתי לידיה אבל גזל דבאיסורא אתי לידיה אי לא מהני משיכה במקח לא מהני אף בגזל:

אם

מסורת הש״ס

א) לעיל עא., **ב)** צ״ל דתניא, **ג)** ב״ב פה:, **ד)** [בירושלמי איתא עקצת בקו״ף ועי׳ תוי״ט], **ה)** טהרות פ״ח מ״ט גיטין טז., **ו)** [ברכות כה. וש״נ], **ז)** מכאן שייך עוד לעמ׳ הקודם, **ח)** ע״כ שייך לשם, **ט)** [בדפו׳ ישן הגי׳ מדד. כלומר כל זמן שלא מדד לא קנה פיסוק דהא ליכא משיכה וביתו נמי לא קנייא דהא עודן עליהם: בין מדד. דהשתא קניא ליה אגירו: עד שלא פסק כו׳], **י)** [כמשיכה רש״ש], **כ)** כלומר צר וכעין זה במנחות כח: רש״י ד״ה אלכסנדרים פי׳ ארוכין וקצרין במקום ארוכים וצרין, **ל)** [במשקה טופח רש״ש].

* * *

מוסף רש״י

בין פסק עד שלא מדד. אם באו לחזור קודם מדידה יחזרו, דבמאי נקנה, לא משיכת תבואה יש ולא רשות לוקח יש, דעודם על נוארם ולא הונחו לרשותו שהרי לא פירקן, כדמוכח סיפא דקתני בה פירקן מכלל דרישא בלא פירקן אלא הכנסה בעלמא, שמשכן והכניסן לתוך ביתו קתני, והך משיכה לאו משיכה היא לקנות, שהרי האדם הוא מושך ומשיכת אדם טעון פירות לא מהניא לקנות את הפירות עד שימשוך הפירות עצמן (רשב״ם ב״ב פה:). **ובין מדד.** דהונחו לרשותו, עד שלא פסק. אם באו לחזור קודם פיסוק חוזרין, אע״פ שהונחה עתה בשעת מדידה ברשותו דלוקח ובכליו דלוקח דלא קניא רשותו קודם פיסוק, ואפילו משיכה קודם פיסוק לא מהניא, כדמפרש לקמיה דלא סמכא דעתיה לא דמוכר ולא דלוקח, שהמוכר שמא יפסוק דמיהן יקרים יותר או הלוקח ישלם בזול יותר, ומתני׳ דקתני משך ולא מדד קנה, כשפסק קודם משיכה (שם). **פרקן.** בין מוכר בין לוקח והכניסן לרשותו, דיש כאן הנחה ברשות לוקח, יש כאן חילוק, ואע״ג דבהך הכנסה לא קנה משום דלא פסק, אהני לכי פסק בתר הכי דקניא ליה רשותיה ואין יכול לחזור אפילו קודם מדידה, דבשעת פיסוק קניא ליה רשותיה ואין כליו של מוכר מעכב עליו (שם פו.). **מדד עד שאל פסק.** לא קנה ויכולין לחזור קודם שיפסקו אבל משיפסוק קנה (שם). **הנצוק.** קילוח, **והקטפרס.** הר משופע שמדרונו מחודד הרבה (גיטין טז.). **לא לטומאה.** כגון המערה מכלי טהור לכלי טמא ונצוק הקלוח מחבר משקה שני הכלים, אינו חיבור לטמא משקין העליונים, וכן הקטפרס אם העבירו דרך דף הנתונים במדרון והתחתונים מחוברים לטומאה, אין העליונים טמאים, וכן אם היתה עריבה ערוכה ובשני ראשיה משקין אחד טמא ואחד טהור ומשקה טופח מחברן, אינן חיבור לטמא הטהורים, וכן לטהרה לענין מקוואות, כגון שני מקוואות שאין באחד מהן ארבעים סאה ונצוק וקטפרס ומשקה טופח מחברן אינו חיבור (שם). **אלא מהא ליכא למשמע מינה.** דודאי מתני׳ לאו כולה דוקא אלא חדא מנייהו דוקא, או רישא או סיפא, ותנא אידך אטו ההוא ולא ידעינן הי מינייהו דוקא דנגמר מניה (שבת קכא.).

עין משפט נר מצוה

קט א מיי׳ פ״ט מהל׳ מלכים הלכה ט:

קי ב מיי׳ פ״ח מהל׳ מכירה הלכ׳ ז סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רו סעיף א [דלא קנה קמא וכן הוא בפירוש בהג״ה כאביי]:

קיא ג מיי׳ שם פ״ד הלכ׳ יג סמג עשין פב טור ש״ע ח״מ סי׳ ר סעיף ח:

קיב ד מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ז:

קיג ה מיי׳ שם פ״ח הלכה ז סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ רו סעיף א [וברב אלפס ב״ב פרק ז דף רז.]:

קיד ו ז מיי׳ שם הלכ׳ ח טוש״ע שם סעיף ב:

קטו ח מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ג:

קטז ט מיי׳ שם טוש״ע שם ס״ד [וסי׳ קג סעי׳ ג] [וברב אלפס שם]:

קיז י מיי׳ פי״ב מהל׳ מאכלות אסורות הלכה יג סמג לאוין קמח (טור י״ד סי׳ קכה):

קיח כ מיי׳ שם הלכ׳ יב סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ קכו סעיף ה:

קיט ל מיי׳ פ״ז מהל׳ טומאת אוכלין הל׳ א והלכה ה:

קכ מ מיי׳ (פי״ג) [פי״ב] מהל׳ מאכלות אסורות הל׳ יב סמג לאוין קמח טוש״ע י״ד סי׳ קכו סעיף א:

* * *

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ כדאמרי בתלתא. נ״ב עיין בתוספות פ״ק דסנהדרין דף ו בד״ה בילוע: **(ב)** רש״י ד״ה משך וכו׳ לתוך ביתו דלאו משיכה היא שאין: **(ג)** תום׳ ד״ה ומאי וכו׳ פ״ה הא לא שייך ביה השבון דכל היכא וכו׳ והשיב את הגזילה וכו׳ פשיט׳ דליכא למ״ד שתהא:

* * *

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] רש״י ד״ה בין פסק דמים אחרי כן. נ״ב צ״ע מאי בעי בזה ובלשון הרשב״ם ז״ל בב״ב אינו:

* * *

לעזי רש״י

טרייטו״ר [אינטונידוי״ר]. משפך.